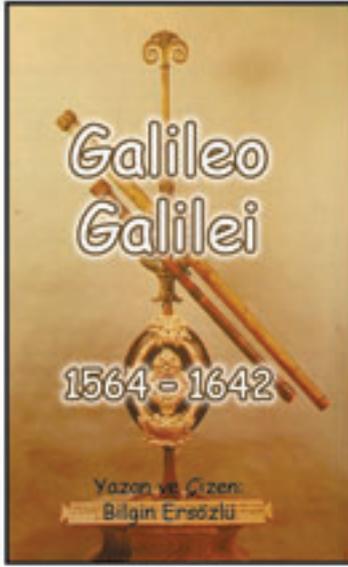

SİMİT ve PEYNİR'le "BİLİMİNSANİ ÖYKÜLERİ"

1574. İtalya'nın Piza kenti. Annesi, bir gece yarısı küçük Galileo'nun hâlâ uyanık olduğunu fark eder.

Uyku mu tutmadı Galileo'cuğum? Aa! Bunlar da ne?

Ayın hareketini gözliyordum da anneciğim. Merak etme, birazdan yatacaktım zaten...

Galileo Galilei mi? Ne komik bir ad bu böyle, tekerleme gibi!

Nesi komik canım? İtalyanca bir ad işte...

Annesi, çevresinde olan biten hemen her şeye sınırsız bir merak duyan oğlunu yatağına yatırır.

Bu gözlemler için koca bir ömür seni bekliyor. Ama şimdilik uyumalısın Galileo. Yarın okulun var.

Haklısın. İyi geceler anneciğim.

İyi geceler oğlum.

Senin adın Peynireo Peynirei olsaydı, komik olmayacak mıydı yani?

Dalga geçme de öyküyü anlayabilelim Simit!

Galileo, müzisyen babasının etkisiyle önce güzel sanatlar, ardından tıp okullarına gider. Ancak bir aile dostu olan Ostilio Ricci'den matematik dersleri almaya başlayana kadar aradığını bulamaz.

Çok iyi Bay Galileo, çok iyil! Kırk yıl düşünsem aklıma gelmezdi. Saygı duyulması bir çözüm bu!

Sayenizde öğretmenim.

Matematik mi? Ne var ki bunda? İki kere iki dört işte!

Matematik, yalnızca çarpım tablosunu ezberlemek demek değil Simit'çiğim!..

Piza Üniversitesi'nde fizik ve matematik öğrenimini sürdürürken, zamanın katı düşüncelerini de sorgulamaya başlar. Bu, o dönem için çok aykırı bir davranıştır.

Açıkkçası ben Aristo'nun bu konuyu yanlış açıkladığını düşünüyorum ve bunu kanıtlayacağım.

Olur mu öyle şey Galileo? Koskoca Aristo hata yapar mı hiç!

Aristo da kim?

Çok ünlü bir Eski Yunan düşünürü Simit'çiğim.

Dönemin öğretim kurumları tutucu bir eğitim veriyordu. Neyse ki kendi kendine de olsa Galileo, henüz küçükken edindiği gözlem yapma alışkanlığını, deneylerle desteklemeyi öğrenmişti. Bu konuda da düşüncesinin doğruluğunu ortaya koymak için bir deneyden yararlandı ve herkesin doğruluğuna inandığı "Aristo fiziği" olarak bilinen bilimsel öneriler dizisinde bazı yanlışlar olduğunu kanıtladı. Bunun ne sakıncası olabilirdi ki! Sonuçta Aristo da bir insandı ve elbette o da hata yapabiliirdi. Ancak bu başarısı başına dert açacaktı. Kısa süre içinde Galileo, dönemin bazı önemli kişilerinin hedefi haline geldi.

Aristo'ya göre taş gibi ağır nesnelere hızlı, tüy gibi hafif nesnelere yavaş düşerdi. Galileo'ya bu konuda havanın yavaşlatıcı etkisini fark etmişti. Bu etki, her nesne için eşit olduğunda, ona göre aynı yükseklikten bırakılan her cisim aynı anda yere çarpmalıydı. Piza Kulesi'ne çıkıp elindeki topları aşağı bıraktığında dediği aynen oldu:

Aristo haklıysa, bu iki top nasıl aynı anda düşüyor ey Pizalılar? Bakın, bir daha atayım isterseniz!

Bu adaman bir an önce kurtulmalıyız!

Sorma, daha yapılıırken eğilmeye başlamış ol!

Aa, Piza Kulesi! Ta o zaman bile eğik miymiş böyle?

Yıllar geçer. Galileo Galilei zaman zaman yaşadığı kenti terk etmek zorunda kalma pahasına da olsa, düşüncelerinden ödün vermeden çalışmayı sürdürür ve birçok yararlı buluş gerçekleştirir. 1609 yılında bir gün pazarda gezinirken, daha önce hiç görmediği bir aletle tanışır:

Hmm! Bu da ne böyle?

Holland'a'dan yeni getirdik efendim. Nesnelere büyütür.

Ne olacak, bildiğimiz teleskop işte!

Galileo onu, senin yaptığın gibi bir oyuncak olarak kullanmayacak elbet!

Galileo kısa sürede bu yeni aleti geliştirir ve gökyüzü gözlemlerine girer. Gördükleri çok çarpıcıdır. Jüpiter gezegeninin yakınında bulunan ve yıldız oldukları sanılan gök cisimlerinin, aslında onun çevresinde dönen uydular olduğunu anlar.

Kopernik haklı olmalı!

Kopernik de kim?

Mikolaj Kopernik. Galileo'dan da önce, dünyanın güneşin çevresinde döndüğünü söyleyen ilk biliminsanı.

Galileo Galilei Jüpiter'in uydularını bularak başladığı gökyüzü gözlemlerini yıllarca sürdürür ve öğrendiklerini kitaplaştırarak dünyayla paylaşır. Formüllerle kanıtlandığı çalışmalarında açıkça Kopernik'in düşüncelerini savunmaktadır. Güneş Dünya'nın değil, Dünya Güneş'in çevresinde dönmektedir.

Bu bilgiler ışığında hâlâ Dünya'nın evrenin merkezinde olduğunu söylemek büyük bir saçmalık!

Kim söylüyormuş ki bunu?

O zamanki sabit fikirli insanlar!

Galileo'nun bilimsel saptamaları, çağın dini inanışıyla örtüşmemektedir. Bu yüzden o dönemde Batı dünyasında egemen olan Engizisyon Mahkemesi'nde yargılanır ve düşüncelerinden vazgeçmeye zorlanır. Son yazdığı kitap yasaklanan Galileo, bir de ev hapsine mahkûm edilir.

Ama efendiler, ben dünyanın dönmediğini söylesem bile, o dönmeye devam edecek!

Güzel söylemiş!

Doğru söze ne denir!..

Galileo Galilei, Engizisyon Mahkemesi tarafından ev hapsine çarptırıldığı 1633 yılına dek insanlığa büyük hizmetler verdi. Gökyüzü gözlemleriyle kendisini izleyen bilim insanlarının önünü ve ufğunu açtı. Kalp atışlarını ölçmek için sarkaç kullanmak gibi buluşlar yaparak insanların yaşamını kolaylaştırdı. Bu büyük insanın ismi, en ağır baskılar karşısında bile bilimsel doğruları savunmanın simgesi olmuştur.

Öykümüz bittiğine göre artık yemeğe gidebiliriz Peynireo Peynireil!..

Eh, gidelim bari Simiteo Simitei!